

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Соціальна відповідальність бізнесу»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	076 Підприємництво та торгівля 281 Публічне управління та адміністрування 292 Міжнародні економічні відносини
Освітня програма	«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» «Публічне управління та адміністрування» «Міжнародні економічні відносини»
Тривалість викладання	7 семестр (14 чверть)
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Заняття:	
лекції:	2 години на тиждень
практичні заняття:	2 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7125>

Кафедра, що викладає

Прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

Інформація про викладача:

Комарова Катерина Володимирівна

доцент, канд. екон. наук, доцент кафедри ПЕППУ

Персональна сторінка

[https://pe.nmu.org.ua/ua/pro-](https://pe.nmu.org.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi/komarova/komarova.php)

[kafedru/vikladachi/komarova/komarova.php](https://pe.nmu.org.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi/komarova/komarova.php)

E-mail: Komarova.K.V@nmu.one

1. Анотація до курсу

На сьогодні корпоративна соціальна відповідальність є однією з найбільш важливих та необхідних передумов розвитку сучасного бізнесу. З кожним роком все більше вітчизняних компаній при формуванні власної стратегії діяльності використовують корпоративну соціальну відповідальність, оскільки у світовому бізнесі вона зарекомендувала себе як ефективний засіб формування сталого іміджу. Курс «Соціальна відповідальність бізнесу» охоплює теоретичні, нормативні та методичні основи соціальної відповідальності.

2. Мета та завдання курсу

Мета дисципліни – формування у студентів знань та практичних навичок впровадження соціально відповідальної поведінки бізнесу в ринковому середовищі його функціонування.

Завдання курсу полягає у ознайомленні студентів з теоретичними положеннями щодо використання сучасних практик взаємодії держави, бізнесу, громадянського суспільства і людини, які б дозволили посилювати взаємну відповідальність усіх суб'єктів суспільного життя, створити умови для стійкого стабільного розвитку держави і суспільства; визначати напрями розвитку соціально відповідальної діяльності людини, держави, інститутів громадянського суспільства, бізнесу; розробляти соціально відповідальні практики для забезпечення конкурентоспроможності, іміджу та бренду бізнес-організації.

3. Результати навчання

- знати основні підходи до реалізації політики у сфері соціально відповідального бізнесу;
- вміти застосовувати інструменти реалізації соціальної ініціативи щодо просування доброчинної справи;
- вміти застосовувати механізми проведення діалогу із стейкхолдерами;
- вміти застосовувати принципи добросовісної конкуренції та соціально відповідального маркетингу;
- вміти застосовувати принципи екологічної відповідальності;
- вміти аналізувати ефективність застосування інструментів корпоративної соціальної відповідальності та методи її оцінювання.

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять
ЛЕКЦІЇ
Тема 1. Концептуальні основи соціальної відповідальності бізнесу
Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, значення та складові елементи
Рівні соціальної відповідальності
Фактори впливу на вибір соціально відповідальної поведінки організації
Переваги соціально відповідального підходу для бізнесу
Тема 2. Соціальне підприємництво та соціальна відповідальність менеджера
Соціальне підприємництво. Соціальна місія. Мета соціального підприємництва
Підходи до визначення соціального підприємництва
Соціальна відповідальність менеджера. Рівні соціальної відповідальності менеджера
Тема 3. Діалог зі стейкхолдерами як основний напрямок соціальної відповідальності бізнесу
Поняття і види стейкхолдерів
Інструменти взаємодії зі стейкхолдерами
Залучення основних стейкхолдерів
Оцінка взаємодії зі стейкхолдерами
Тема 4. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності

Види та тематика навчальних занять
Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з споживачами
Міжнародні ініціативи та законодавство України у сфері захисту прав споживачів. Якість продукції
Принципи добросовісної конкуренції
Соціально відповідальний маркетинг
Тема 5. Екологічна компонента соціальної відповідальності
Суть та значення відповідального ставлення організацій до довкілля
Міжнародні документи щодо навколишнього середовища
Програми з контролю забруднення та захисту довкілля, збереження природних ресурсів, дотримання екологічних стандартів
Законодавство України про охорону навколишнього середовища
Тема 6. Моніторинг та оцінювання ефективності соціальної відповідальності
Методи та процедури оцінювання ефективності програм КСВ
Соціальний аудит. Збалансована система показників. Концепція потрібного результату
Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії.
Зарубіжний досвід становлення соціальної відповідальності бізнесу
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
1. Концептуальні основи соціальної відповідальності бізнесу
2. Соціальне підприємництво та соціальна відповідальність менеджера
3. Діалог зі стейкхолдерами як основний напрямок соціальної відповідальності бізнесу
4. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності
5. Екологічна компонента соціальної відповідальності
6. Моніторинг та оцінювання ефективності соціальної відповідальності

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На навчальних заняттях студенти повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one); перевірений доступ до платформи Moodle; програм Microsoft Office 365 (Teams, Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. **Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:**

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань на лекційних та практичних заняттях за умови, якщо здобута середня оцінка становитиме не менше 60 балів. Під час поточного контролю лекційна частина оцінюється в спосіб складання тестових завдань на тижнях контрольних заходів. Практична частина оцінюється якістю виконання індивідуальних завдань. Кожне завдання поточного контролю за лекційною та практичною частинами оцінюється за 100-бальною шкалою з подальшим усередненням їх значення.

6.3. Критерії оцінювання елементів поточного та підсумкового контролю:

У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться підсумкове оцінювання – диференційований залік – під час контрольних заходів у вигляді тестування. Максимальна кількість балів при підсумковому оцінюванні: 100.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Диференційний залік проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи, яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Залік відбувається у формі тестування (25 тестових запитань). Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 4 бала. Максимальна кількість балів: 100.
Практичні заняття	Практична частина оцінюється за результатами виконання комплексного індивідуального завдання, яке передбачає опрацювання питань всіх 6-ти тем навчальної дисципліни. Виконання та захист індивідуального завдання під час практичних занять максимально оцінюється у 100 балів.
Лекційні заняття	Теоретична частина оцінюється за результатами виконання тестового завдання (20 тестових запитань). Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 5 балів. Максимальна кількість балів: 100.

Середнє арифметичне балів за теоретичну та практичну частини є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни за результатами поточного контролю.

Комплексне індивідуальне завдання оцінюється експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

<i>Рівень, рейтингова шкала</i>	<i>Теоретична підготовка</i>	<i>Практичні уміння і навички</i>
Високий, 100-90, відмінно	Студент має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести закони, теореми, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання.	Студент самостійно розв'язує типові задачі різними способами, стандартні, комбіновані й нестандартні завдання, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При

	Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	виконанні практичних та індивідуальних робіт студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього, середній 89-74 дуже добре, добре	Студент знає і може самостійно сформулювати основні теоретичні положення, принципи та пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних положень теорії, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Студент самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти типову схему та обрати раціональний метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату.
Достатній, 73-60, задовільно, посередньо	Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, знає істотні ознаки (засади) основних теоретичних положень та їх відмінність, може записати окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.	Студент може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати основні елементарні аналізи, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання.
Низький, 59-0, незадовільно	Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про теоретичні положення. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії.	Студент знає умовні позначення та вмє розрізняти основні величини, вмє розв'язувати завдання лише на відтворення основних формул, здійснювати найпростіші математичні дії.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації,

крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка" <https://cutt.ly/IBesJEc>

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту. Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office365. Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом. Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перекладання

Перекладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Політика щодо оскарження оцінювання.

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Соціальна відповідальність бізнесу: навч. посіб. О.Ю. Гусева, О.В. Воскобоева, Т.Б. Хлевицька. Київ : Державний університет телекомунікацій, 2020. 222 с. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/1_2168_88978048.pdf

2. Олійник О.О. Соціальна відповідальність : навч. посіб. – Рівне : НУВГП, 2016. 222 с. URL: <https://surl.li/gfxwzk>.

3. Охріменко О.О. Соціальна відповідальність : навч. посіб. Київ : Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», 2015. 180 с. URL: <https://ied.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/10/Socialna-vidpovidalnist.pdf>

4. Комарова К.В. Корпоративна соціальна відповідальність як фактор підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному рівні / К.В. Комарова, Н.В. Ковальчук // Оптимізація систем управління в умовах економічної глобалізації : монографія / за ред. д.е.н. Ю. Є. Петруні. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2018. С. 47–60. URL: <https://surl.li/wtysce>.

5. Комарова К.В., Ковальчук Н.В. Корпоративна соціальна відповідальність як складова стратегії управління підприємствами малого та середнього бізнесу. Інноваційна економіка. 2016. № 5-6 (63). С. 25–30. URL : https://ie.at.ua/IE_2016/InnEko_5-6-63-2016.pdf

6. Корпоративна соціальна відповідальність: Конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студентів спеціальності 075 «Маркетинг», освітньо-професійної програми «Промисловий маркетинг» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; укладач: М.О. Чупріна. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,8 МБ). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2023. 138 с. URL : <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/0083f4a7-2adf-464f-9bc8-557f609fa11d/content>

7. Гудзь О.Є., Петькун С.М. Соціальна відповідальність бізнесу в цифровій державі: нові ціннісні орієнтири в поствоєнних умовах. Наукові перспективи № 7 (37), 2023. С. 140 – 153. URL : <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/5650/5682>

8. Лопашук І.А., Лопашук В.О., Русінко А.І. Соціальна відповідальність бізнесу: сутнісно-теоретичні та програмні аспекти. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2024. № 14. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2024-14-04-04/2024-14-04-04>

9. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 січ. 2020 р. № 66-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2020-%D1%80#Text>

10. Соціальна відповідальність: практичний аспект / Навчальний посібник / О.Є. Кузьмін, О.В. Пирог, Л.І. Чернобай та ін. К. : ВД «Кондор», 2020. 244 с. URL : <https://opac.library.pl.ua/bib/1650974>

Інформаційні ресурси

1. Глобальна ініціатива відповідального лідерства (Global Responsible Leadership Initiative – GRLI) www.grli.org

2. CSR Ukraine. <https://csr-ukraine.org/>

3. Європейська академія бізнесу і суспільства (European Academy for Business and Society – EABIS) www.eabis.org

4. Європейська асоціація етики бізнесу (European Business Ethics Network – EBEN) www.eben-net.org

5. Офіційний сайт Секретаріату мережі Глобального договору в Україні: www.globalcompact.org.ua

6. Український бізнес і війна: унікальний каталог від CSR Ukraine. URL : <https://csr-ukraine.org/news/ukrainskiy-biznes-i-viyna-unikalni/>

7. Що таке CSR та навіщо вона бізнесу. Старк. С. 2024. URL: <https://inweb.ua/blog/ua/shho-take-csr-ta-navishho-vona-biznesu/>

8. Про виклики та перспективи корпоративної соціальної відповідальності в Україні. Беспалько О. 2024. URL : <https://inweb.ua/blog/ua/pro-vyklyky-ta-perspektyvy-korporativnoyi-soczialnoyi-vidpovidalnosti-v-ukrayini/>